

Eisini føroyingar krevja av- dubbing á høvunum

Uppskotini um at avmarka herskipaflotarnar í Norðuratlantshavi gerast alt fleiri í tali, men USA og NATO vilja ikki samráðast. Fyri Føroyar hevur henda avdubbing stóran týdning og tí krevja eisini føroyingar avdubbing til havs.

Meðan Anker Jørgensen-komiteen viðvíkjandi Norðurlondum sum kjarnorkuvápnafritt øki var savnað í Keypmannahavn 1. november, settu eisini føroyskir politikarar fram kravið um avdubbing til havs

Eftir Søren Rasmussen, leysliga tytt.

Meðan fleiri túsund kjarnorkumissilar verða skrottaðir niðri í Europu, so er í Føroyum einki utlit til at sleppa av við bert ein part av teimum stóru hernaðarligu herskipaflotunum í Norðuratlantshavi.

Heldur ikki sjálvt um Bush og Gorbátjov hava kosið sær herskip sum karm um avtalaða fundin teirra millum í komandi mánaði niðri í Miðalhavinum, so avvisa USA og NATO-londini framhaldandi einum og hvørjum uppskoti miðandi ímóti at tákna verða upp samráðing um at minka um stóðina á herskipaflotunum. Eisini avmarking í talinum av herskipum, ið loyvt skal vera at savna saman í senn, eru fyri fyrst dottnar niður fyri.

Sagt verður, at vestanveldini ikki vilja goðtaka nakrar skerjingar í rættinum til fria sigling á opnum havi.

Sovjetsamveldið og Warszawa-samgongulondini hava í longri tíð sett fram uppskot, tað eina fyri og annað eftir, um at byrja samráðing um eina minking av flotunum, men higartil uttan nakað úrslit. Í Wien, har

tey sekstan NATO-londini og tey sjei Warszawa-samgongulondini samráðast um avmarking í talinum av hermonnum, tanksum, kanónum og stríðsflogfórum í Europu, verða herskipavíðurskiftini slettis ikki tikið upp á tunguna. Sum avgjörda treyt fyri yvirhøvur at byrja samráðing, var av NATO-londunum sagt, at dubbingin til havs skuldi vera heilt undantikin.

Uppskotið úr Murmansk

Heldur ikki innan karmar av sokallaðu Wien-samráðingunum um sokallað álitis- og trygdarvarðveitandi tiltøk, har bæði NATO, Warszawa-londini og tey tólv neutralu londini luttaka, hevur tað enn eydnast at koma á tal um herflotarnar.

Her tosa londini m.a. um hvussu ein uppi á landi skal boða frá størri hernaðarvenjingum eitt ár frammanundan um somu tíð sum sett verður loft á, hvussu stórar og umfangandi hesar venjingar mugu vera. Sostatt finnast longu nú reglur av sovörðnum slag, men tørvur er á enn rúmari reglum. Londini hava rættindi til við stuttari ávaring at senda hernaðarligar eyg-

leiðarar til venjingarøkini hjá hvør øðrum. Er talan um stórar venjingar, skulu øll lond í Europu hava innbjóðing til at senda observatørar.

Men Norðuratlantshav og øll hini høvini runt í Europu, hesi høv eru ikki til á kortum sendimanna.

Síðani Gorbátjov fyri tveimum árum síðani í einari talu í Murmansk skeyt upp at minka tann havhernaðarliga aktivitetin í teimum norðaru høvunum, so er áhugin vaksin. Hann visti m.a. á, at londini runt Arktisk eiga at fáa avtalu í lag um avmarking av flugvi- og flotaaktivitetinum í hav-økjum har á leiðum um somu tíð, sum boðið var eygleiðarum til tær venjingar, ið fara fram á sjónum eins og gjørt verður, ta venjingar verða gjörðar á landi. Við í uppskotinum

í Murmansk-taluni hjá Gorbátjov var eisini hetta heilt at banna herskipum og kavbátum í sundum og aðrastaðni, har talan er um stóra sivila sigling.

Ein føroysk rødd

Meðan Anker Jørgensen-komiteen viðvíkjandi Norðurlondum sum kjarnorkuvápnafritt øki var savnað tann 1. nov. í Keypmannahavn, settu eisini føroyskir politikarar fram kravið um avdubbing til havs. Teir 25 norðurlandsku parlamentararnir, ið eru limir í hesi nevnd, skutu upp, at tær norðurlandsku stjórnirnar sjálvar skuldu taka stig til eina avdubbing úti til havs. Serliga smáu taktisku kjarnorkuvápnini mugu samráðast burtur, varð sagt frá Anker Jørgensen-nevndini.

Tinglimirnir lögdu doy-in á at teirra áheitan var sett fram «við serligum atliti til støðuna í øllum tí norðurlandska økinum». Teir ávaraðu um somu tíð ímóti vandum, ið standast av. Størsti áhugi spurdist burtur úr úttalissunum hjá einum av toppmonnum Reagans, Paul Nitche, eisini segði seg vera millum teir, ið helt at USA átti at ganga við til avdubbing úti á sjónum. Nitche skeyt upp, at USA fer í samráðing við Sovjet um heilt einfalt at taka burtur øll taktisk kjarnorkuvápn umborð á øllum herskipum.

Tey taktisku kjarnorkuvápnini til havs eru vandamiklari, tey eru truplari at stýra og tey økymla allar aðrar samráðing um avdubbing. Ti er rættasta loysnin, tann mest avgjörda, hetta heilt

at forkoma hesum vápn-um. Álitsfremjandi tiltøk á havinum — lík teimum, sum langt síðani eru gjörð á landi millum eystur og vestur — tað er ikki avdubbing. Hetta er kortini eitt stig á tí rættu leiðini, tí at tilíkar avtalur minka um vandan fyri ikki ætlað-um hendingum, sum samanstoytir millum herskip og eisini tí at tað økir um álitið, um partarnir vita eitt sindur meira um hvønn annan. Kanska ikki so nógv umtalað, men kortini sera viðkomandi er eitt uppskot, ið polski kommunistaflokkurin og vesturtýska sosialdemo-kratiið fyri fáum mánað-um síðani í skjalformi legði á bordið í felag. Teirra útgangsstøði er Eystursjógvurin, ið sum kunnugt liggur miðskeiðis

